

ਖਰਖੇ ਜਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ

ਬਾਈਬਲ ਪਾਠ #16

V. ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਤੀਜੇ ਪਸਾਹ ਤਕ (ਚੱਲਦਾ)।

੧. ਯਿਸੂ ਦਾ ਹੇਰੋਦੇਸ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਣਾ (ਅਤੇ ਵਾਪਸ ਆਉਣਾ) (ਚੱਲਦਾ)।

2. ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਬੰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣਾ (ਮੱਤੀ 14:13-21; ਮਰਕੁਸ 6:33-44; ਲੂਕਾ 9:11-17; ਯੂਹੰਨਾ 6:2-14)।

3. ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣਾ (ਮੱਤੀ 14:22-36; ਮਰਕੁਸ 6:45-56; ਯੂਹੰਨਾ 6:15-21)।

ਨ. ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦਾ ਸੰਦੇਸ਼ (ਅਤੇ ਪਤਰਸ ਦਾ ਇਕਰਾਰ) (ਯੂਹੰਨਾ 6:21-71)।

ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਇਹ ਅਧਿਆਇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਮਸ਼ਹੂਰ ਮੋਅਜਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਭਾਵ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਅੰਤ ਉਸ ਦੀਆਂ ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਸਿੱਖਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੋਅਜਜ਼ਾ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਸਿਖਰ ਦਾ ਸੀ; ਜਦ ਕਿ ਦੂਜੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸਭ ਤੋਂ ਨਿਵਾਣ ਹੋਣ ਲਗ ਪਈ।

ਇਸ ਪਾਠ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੇ ਧਿਆਨ ਲਾਵਾਂਗੇ। ਪਹਿਲਾ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਪਰਖ’’ ਹੈ। ਭੀੜ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਯਿਸੂ ਨੇ ਫਿਲਿੱਪਸ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ ਸੀ, ‘‘ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਰੋਟੀਆਂ ਕਿੱਥੋਂ ਮੁੱਲ ਲਈਏ?’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:5)। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਭੂ ‘‘ਉਹ ਦੇ ਪਰਤਾਵੇ ਲਈ’’ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 6:6)। ਮਸੀਹ ਦੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨਾਲ ਅਗਲੀ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਬਾਕੀ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਪਰਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ।

ਦੂਜਾ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਨਿਹਚਾ’’ ਜਾਂ ‘‘ਵਿਸ਼ਵਾਸ’’ ਹੈ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ‘‘ਨਿਹਚਾ’’ ਵੱਖੋ ਵੱਖ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਕਈ ਵਾਰ ਮਿਲਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 6:29, 35, 36, 40, 47)। ਅਸੀਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਵੇਖ ਚੁੱਕੇ ਹਾਂ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਵੱਧ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲੱਗਾ ਸੀ।

ਮਸੀਹ ਲਈ ਆਪਣੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦਾ ਭਾਵ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕਿ ਉਹ ਸਚਮੁਚ ਉਸ ਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਾਂ ਆ ਚੁਕਾ ਸੀ। ਇਸ ਪਾਠ ਦੀ ਹਰ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ‘‘ਪਰਖਣਾ’’ ਅਤੇ ‘‘ਨਿਹਚਾ’’ ਸ਼ਬਦ ਨਹੀਂ ਮਿਲਣਗੇ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਜੋ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਸਨ, ਹਰ ਘਟਨਾ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਪਰਖ ਸੀ।

ਘਾਹ ਵਾਲੇ ਮੈਦਾਨ ਤੇ ਇਕ ਪਰਖ

(ਮੱਤੀ 14:13-21; ਮਰਕੁਸ 6:33-44; ਲੂਕਾ 9:11-17; ਯੂਹੰਨਾ 6:2-14)

ਸਾਡੇ ਪਿਛਲੇ ਪਾਠ ਦੇ ਅਖੀਰ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਚਾਹਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲ ਗਲੀਲ ਦੀ ਝੀਲ ਦੇ ਉੱਤਰੀ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬੇੜੀ ਤੇ ਜਾਣ (ਮਰਕੁਸ 6:30-32; ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 14:13; ਯੂਹੰਨਾ

6: 1) ² ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੈਤਸੈਦਾ ਜੁਲੀਆਸ ਨਾਮਕ ਇਕ ਪਿੰਡ ਦੇ ਨੇੜੇ ਕਿਤੇ ਜਾਣਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 9: 10)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕੰਢੇ ਤਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੇ ਸੈਂਕੜੇ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਜਮਾਂ ਹੋ ਗਈ, ਜੋ ਪਲ ਪਲ ਵਧਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ।³ ਮਸੀਹ ਨੇ ਆਪਣੀ ਕਾਇਆ ਨਾਲ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਤਰਸ ਖਾ ਕੇ।’’ ਆਮ ਵਾਂਗ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਗੀਆਂ ਨੂੰ ਚੰਗਾ ਕਰਨ ਲੱਗਾ (ਮੱਤੀ 14: 14; ਮਰਕੁਸ 6: 34; ਲੂਕਾ 9: 11)।

ਨਿਹਚਾ ਪਰਖੀ ਗਈ: ‘‘ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਯਕੀਨ⁴ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੇਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹਾਂ?’’⁵

ਦੁਪਹਿਰ ਤਕ ਭੀੜ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿਚ ਪੁੱਜ ਗਈ ਸੀ (ਲੂਕਾ 9: 14)। ਪਰਖ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ:

ਉਪਰੰਤ ਯਿਸੂ ਨੇ ਜਾਂ ਅੱਖੀਆਂ ਚੁੱਕ ਕੇ ਇਕ ਵੱਡੀ ਭੀੜ ਆਪਣੀ ਵੱਲ ਆਉਂਦੀ ਡਿੱਠੀ ਤਾਂ ਫਿਲਿੱਪਸ ਨੂੰ ਆਖਿਆ ਕਿ ਅਸੀਂ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਾਣ ਲਈ ਰੋਟੀਆਂ ਕਿਥੋਂ ਮੁੱਲ ਲਈਏ? ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਹ ਦੇ ਪਰਤਾਵੇ ਲਈ ਇਹ ਆਖਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਜੋ ਮੈਂ ਕੀ ਕਰਾਂਗਾ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 5, 6)।

ਫਿਲਿੱਪਸ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨ ਦੀ ਉਸ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਵੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ, ‘‘ਸੌ ਰੁਪਏ ਦੀਆਂ ਰੋਟੀਆਂ ਨਾਲ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਪੂਰਾ ਨਹੀਂ ਪਟਨਾਂ ਜੋ ਹਰੇਕ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਵੀ ਮਿਲੇ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 7)।

ਉਸ ਨੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਇਹੀ ਗੱਲ ਦੂਜੇ ਰਸੂਲਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਪਰਖਣ ਲਈ ਆਖੀ:

ਜਾਂ ਸੰਝ ਹੋਈ ਤਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਕੋਲ ਆਣ ਕੇ ਕਿਹਾ, ਇਹ ਥਾਂ ਉਜਾੜ ਹੈ ਅਤੇ ਵੇਲਾ ਹੁਣ ਬੀਤ ਗਿਆ ਹੈ। ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਵਿਦਿਆ ਕਰ ਤਾਂ ਪਿੰਡਾ ਵਿਚ ਜਾਕੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਖਾਣਾ ਦਾਣਾ ਮੁੱਲ ਲੈਣ। ਪਰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਨਹੀਂ। ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿਓ (ਮੱਤੀ 14: 15, 16)।

ਭੀੜ ਨੂੰ ‘‘ਖੁਆਉਣ ਨੂੰ’’ ਦੇਣ ਦੀ ਮਸੀਹ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਕਿ ਉਹ ਖਾਣਾ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉਣ ਦੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਪਰਖ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਆਪਣਾ ਕੋਈ ਸਮਾਨ ਨਹੀਂ ਸੀ,⁶ ਅਤੇ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਕੋਲ ਹੀ ਖਾਣਾ ਮਿਲਿਆ ਸੀ (ਮੱਤੀ 14: 17)।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਯਿਸੂ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਵੇਖੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਤੂਫਾਨ ਨੂੰ ਥੰਮ੍ਹਣਾ ਅਤੇ ਮੁਰਦਿਆਂ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਾ ਕਰਨਾ ਸੀ। ਇਕ ਮੌਕੇ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੀਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗੇ ਹੁੰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਯਿਸੂ ਨੇ ਹੁਣ ਹੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਮੱਤੀ 10: 1)। ਤਾਂ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗਾ ਕਿ ਜੇ ਮਸੀਹ ਇਕ ਮੋਅਜਜ਼ਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹਦੇ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਮੋਅਜਜ਼ਾ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ,⁷ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਔਰਤਾਂ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਰੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਛੀਆਂ ਨਾਲ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣਾ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਹੋਵੇ।

ਉਸ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਅਨਾਜ ਭਾਵ ਰੋਟੀ ਦੇ ਪੰਜ ਛੋਟੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਅਤੇ ਦੋ ਛੋਟੀਆਂ ਛੋਟੀਆਂ ਮੱਛੀਆਂ⁸ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਯਿਸੂ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਘਾਹ ਤੇ ਪਾਲਾਂ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ (ਮੱਤੀ 14: 19), ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਖੁਆਇਆ ਜਾ ਸਕੇ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇਹ ਪਰੀਖਿਆ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਆਦਮੀ ਦੀ

ਸੀ। ਚੇਲਿਆਂ ਅਤੇ ਭੀੜ ਦਾ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਐਨਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਤਾਂ ਹੈ ਹੀ ਸੀ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮਸੀਹ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲਈ।

ਪਰਖ ਦੇ ਨਤੀਜੇ: ਇਕ ਖਾਣਾ ਅਤੇ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ

ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਅਸੀਂ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਤਾਂਘ ਵਿਚ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿਚ ਉੱਥੇ ਹਾਜ਼ਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਈਨਾਮ ਮਿਲਿਆ: ਇਕ ਮੁੰਡੇ ਦਾ ਖਾਣਾ ਭੁੱਖੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਜਿੰਨਾ ਚਾਹੇ ਖਾਓ ਵਾਲਾ ਬੱਛੇ⁹ ਬਣ ਗਿਆ ਸੀ:

ਅਤੇ ਉਹ ਸੱਭੇ ਖਾ ਕੇ ਰੱਜ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੱਚਿਆਂ ਹੋਇਆ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਟੋਕਰੀਆਂ ਭਰੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਚੁੱਕ ਲਈਆਂ। ਅਤੇ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਜਨਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਕਾਂ ਬਿਨਾਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਮਰਦ ਸਨ (ਮੱਤੀ 14:20, 21; ਮਰਕੁਸ 6:41-44; ਲੂਕਾ 9:16; ਯੂਹੰਨਾ 6:12 ਵੀ ਵੇਖੋ)।

ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਆਨੰਦਿਤ ਸਨ,¹⁰ ਪਰ ਉਹ ਇਹ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਸਕੇ ਕਿ ਖਾਣਾ ਵੀ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਪਰਖ ਸੀ: ਇਕ ਪਰਖ ਕਿ ਉਹ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਮਿਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਸਮਝੇ ਸਨ। ਉਤੇਜਿਤ ਹੋ ਕੇ, ਉਹ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ‘‘ਸੱਚੀ ਮੁੱਚੀ ਇਹ ਉਹੋ ਨਬੀ ਹੈ’’¹¹ ਜਿਹੜਾ ਜਗਤ ਵਿਚ ਆਉਣ ਵਾਲਾ ਹੈ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:14)। ਇਹ ਉਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਦੀ ਰਾਹ ਉਸ ਤੱਕ ਰਹੇ ਸਨ!¹² ਕੁਝ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਹੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਬਣਨ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ‘‘ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਬਦੋ-ਬਦੀ ਫੜ ਕੇ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਆਉਣ ਲੱਗੇ ਹਨ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:15)।

‘‘ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਦਸ਼ਾਹ ਬਣਾਉਣ ਲਈ’’? ਉਹ ਤਾਂ ਪੈਦਾਇਸ਼ੀ ਰਾਜਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 2:2),¹³ ਪਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜੇ ਦੀ ਯਹੂਦੀ ਧਾਰਣਾ ਸੀ, ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦੁਸ਼ਮਣਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਿੱਤ ਵਿਚ ਅਗਵਾਈ ਕਰ ਸਕੇ। ਯਿਸੂ ਦੇ ਤਾਜੇ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕਲਪਨਾਵਾਂ ਹੋਰ ਉੱਭਰ ਆਈਆਂ: ਫੌਜ ਦਾ ਜਰਨੈਲ ਹੀ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਇਸ ਦਾ ਕਵਾਟਰ ਮਾਸਟਰ (ਫੌਜੀ ਅਫ਼ਸਰ, ਜਿਸਦੇ ਇਖ਼ਤਿਆਰ ਵਿਚ ਰਸਦ/ਗੋਲਾ ਬਾਰੂਦ ਆਦਿ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ) ਵੀ ਬਣ ਸਕਦਾ ਸੀ, ਜੋ ਫੌਜ ਲਈ ਖਾਣੇ ਦਾ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰ ਸਕਦਾ ਸੀ! ਉਹ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਨਾਕਾਮ ਰਹੇ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੁਨਿਆਵੀ ਰਾਜਾ ਮੰਨਣਾ, ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਰੂਹਾਨੀ ਰਾਜੇ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਠੁਕਰਾਉਣ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ, ਮਸੀਹ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨਾਕਾਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ¹⁴ ਅਤੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਵਿਦਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।¹⁵ ਫਿਰ, ਉਦਾਸ ਹੋ ਕੇ,¹⁶ ਉਹ ਇਕਾਂਤ ਵਿਚ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਨੇੜੇ ਦੇ ਪਹਾੜ¹⁷ ਤੇ ਚੜ੍ਹ ਗਿਆ (ਮੱਤੀ 14:22, 23; ਮਰਕੁਸ 6:45, 46; ਯੂਹੰਨਾ 6:15-17)।

ਤੂਫ਼ਾਨੀ ਝੀਲ ਤੇ ਇਕ ਪਰਖ

(ਮੱਤੀ 14:22-33; ਮਰਕੁਸ 6:45-52; ਯੂਹੰਨਾ 6:15-21)

ਜਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਜਾਣ ਲਈ ਆਖਣ ਤੇ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਭੀੜ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਜਾਵੇਗਾ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 6:17)। ਉਹ ਕੰਢੇ ਤੇ ਰੁਕੇ ਹੋਣਗੇ ਜਾਂ ਉਹ ਕੁਝ ਹੀ ਫ਼ਾਸਲੇ ਤੇ ਰੁਕ ਕੇ ਉਸ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਣਗੇ। ਜਦ ਪੁਛੂ ਨਾ ਆਇਆ, ਤਾਂ ਉਹ ਝੀਲ ਦੇ ਦੂਜੇ ਪਾਸੇ ਜਾਣ ਲਈ ਤੁਰ ਪਏ।

ਨਿਹਚਾ ਪਰਖੀ ਗਈ: ‘ਕੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੁਹਾਡੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਾਂਗਾ?’

ਅੱਧੀ ਕੁ ਝੀਲ ਪਾਰ ਕਰ ਲੈਣ ਤੇ,¹⁸ ਉਹ ਅਚਾਨਕ ਇਕ ਤੂਫਾਨ ਵਿਚ ਘਿਰ ਗਏ, ਜੋ ਉਸ ਥਾਂ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ।¹⁹ ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ‘ਵੱਡੀ ਹਨੇਰੀ ਵਗਣ ਕਰਕੇ ਝੀਲ ਬਹੁਤ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰਨ ਲੱਗੀ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:18)। ਮੱਤੀ ਨੇ ਜੋੜਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ‘ਲਹਿਰਾਂ ਦੀ ਮਾਰੀ ਡੁੱਲਦੇ’ ਸਨ (ਮੱਤੀ 14:24)। ਹਨੇਰੀ ਪੱਛਮ ਵੱਲੋਂ ਚੱਲ ਰਹੀ ਸੀ, ਜਿਸ ਪਾਸੇ ਉਹ ਜਾਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ (ਮੱਤੀ 14:24; ਮਰਕੁਸ 6:48), ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੱਪੂ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਔਖਾ ਵੇਖਿਆ (ਮਰਕੁਸ 6:48)। ਉਹ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਤਕ ਚੱਪੂ ਚਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ,²⁰ ਪਰ ਲਹਿਰਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਲਈ ਰਾਹ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਥਕਾਨ ਅਤੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਹੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ। ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਪਰਖੀ ਗਈ।²¹ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਇਕ ਤੂਫਾਨ ਨੂੰ ਥੰਮ੍ਹ ਕੇ ਬਚਾਇਆ ਸੀ,²² ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸ ਵਾਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਾਫ਼ੀ ਦੂਰ ਸੀ।

ਮਸੀਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਮੀਲਾਂ ਦੂਰ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦੁਰਗਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ। ਮਰਕੁਸ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

ਜਾਂ ਸੰਝ ਹੋਈ ਤਾਂ ਬੇੜੀ ਝੀਲ ਦੇ ਵਿਚਾਲੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਕੰਢੇ ਉੱਤੇ ਸੀ। ਜਾਂ ਉਸਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੱਪੇ ਲਾਉਣ ਵਿਚ ਔਖਾ ਵੇਖਿਆ ਕਿਉਂ ਜੋ ਪੌਣ ਸਾਹਮਣੀ ਸੀ ਤਾਂ ਰਾਤ ਦੇ ਪਿਛਲੇ ਪਹਿਰ ਉਹ ਝੀਲ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਤੁਰਦਿਆਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਵੱਲ ਆਇਆ ... (ਮਰਕੁਸ 6:47, 48)।

ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣਾ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮੋਅਜ਼ਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇਕ ਹੈ। ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਸ ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਂਦਿਆਂ ਜਿਵੇਂ ਆਮ ਤੌਰ ਤੇ ਵਿਖਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੁਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਖਾਮੋਸ਼ ਪੱਧਰੇ ਥਾਂ ਤੋਂ ਦੀ ਜਾਣ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਕਰੋ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਲਹਿਰਾਂ ਦੇ ਵਿਚ ਤੂਫਾਨੀ ਸਮੁੰਦਰ ਤੇ ਅੱਗੇ ਵਧਦੇ ਹੋਏ ਇਕ ਚੋਟੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਚੋਟੀ ਤੇ ਪੈਰ ਰੱਖਦਿਆਂ ਵੇਖੋ।

ਮਸੀਹ ਦੇ ਬੇੜੀ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਉਣ ਤੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੀ ਇਕ ਝਲਕ ਮਿਲੀ, ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਬਿਜਲੀ ਚਮਕਣ ਕਰਕੇ ਸੀ। ਉਸ ਦੀ ਨਾਉਮੀਦ ਮੌਜੂਦਗੀ ਤੋਂ ਉਹ ਤੂਫਾਨ ਨਾਲੋਂ ਵੀ ਬਹੁਤਾ ਡਰ ਗਏ।²³ ‘ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਝੀਲ ਤੇ ਤੁਰਦਿਆਂ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਡੈਂਬਰ ਕੇ ਆਖਣ ਲੱਗੇ, ਇਕ ਭੂਤਨਾ ਹੈ!’²⁴ ਅਤੇ ਡਰ ਕੇ ਡਡਿਆ ਉੱਠੇ’ (ਮੱਤੀ 14:26; ਮਰਕੁਸ 6:49, 50)। ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਵਾਜ਼ ਦੇ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਡਰ ਕੱਢ ਦਿੱਤਾ ‘ਹੌਸਲਾ ਰੱਖੋ! ਮੈਂ ਹਾਂ, ਨਾ ਡਰੋ’ (ਮੱਤੀ 14:27; ਵੇਖੋ ਮਰਕੁਸ 6:50; ਯੂਹੰਨਾ 6:20)।

ਫਿਰ ਸਾਨੂੰ ਮੱਤੀ 14 ਅਧਿਆਇ ਵਿਚ ਪਤਰਸ ਦੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਚੱਲਣ ਦੀ ਸ਼ਾਨਦਾਰ ਕਹਾਣੀ ਮਿਲਦੀ ਹੈ। ਉਸ ਨੇ ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਪੁਕਾਰਿਆ, ‘ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਜੇ ਤੂੰ ਹੈਂ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਦੀ ਆਪਣੇ ਕੋਲ ਆਉਣ ਦੇ ਹੁਕਮ ਦੇ’ (ਆਇਤ 28)। ‘ਉਹ ਨੇ ਆਖਿਆ, ਆ ਅਤੇ ਪਤਰਸ ਬੇੜੀਓਂ ਉੱਤਰ ਕੇ ਯਿਸੂ ਕੋਲ ਜਾਣ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਤੁਰਨ ਲੱਗਾ’ (ਆਇਤ 29)। ਮੈਂ ਕਈ ਵਾਰ ਇਹ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਜਦ ਤਕ ਪਤਰਸ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਵੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਤਦ ਤਕ ਤਾਂ ਉਹ ਪਾਣੀ ਦੇ ਉੱਤੇ ਰਿਹਾ, ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਉਸ ਦਾ ਧਿਆਨ ਸਮੁੰਦਰ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਤੇ ਪਿਆ, ‘ਉਹ ਡਰ ਗਿਆ’ ਅਤੇ ਡੁੱਬਣ ਲੱਗਾ (ਆਇਤ 30)। ਉਹ ਪੁਕਾਰ ਉੱਠਿਆ, ‘ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ, ਮੈਨੂੰ ਬਚਾ ਲੈ!’ (ਆਇਤ 30)। ‘ਯਿਸੂ ਨੇ ਹੱਥ ਲੰਮਾ ਕਰ ਕੇ ਉਹ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਨੂੰ ਆਖਿਆ, ਹੇ

ਬੇੜੀ ਪਰਤੀਤ ਵਾਲਿਆ, ਤੈਂ ਕਿਉਂ ਭਰਮ ਕੀਤਾ?’ (ਆਇਤ 31)। ਸਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈਆਂ ਵਾਂਗ ਪਤਰਸ ਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਤਾਂ ਸੀ, ਪਰ ਅਖੀਰ ਤਕ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ ਨਹੀਂ।

ਪਰਖ ਦੇ ਨਤੀਜੇ: ਖਾਮੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਲਝਣ

ਚੇਲਿਆਂ ਨੇ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਪਤਰਸ ਦੀ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਚੜ੍ਹਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 6:21; ਮੱਤੀ 14:32)। ਝੱਟ,²⁵ ‘ਪੌਣ ਬੰਮੂ ਗਈ। ਤਦ ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਡਾਹਢੇ ਅਚਰਜ ਹੋਏ’ (ਮਰਕੁਸ 6:51)। ਫਿਰ ‘ਜਿਹੜੇ ਲੋਕ ਬੇੜੀ ਉੱਤੇ ਸਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇਹ ਆਖ ਕੇ ਮੱਥਾ ਟੇਕਿਆ ਕਿ ਤੂੰ ਸੱਚਮੁੱਚ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਹੈਂ’ (ਮੱਤੀ 14:33)।

ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਦਾ ਅੰਤ ਖੁਸ਼ਗਵਾਰ ਹੈ, ਪਰ ਮਰਕੁਸ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਸੰਕੇਤ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਰਸੂਲ ਇਸ ਨਾਜ਼ਕ ਟੈਸਟ ਵਿਚ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਮਰਕੁਸ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਉਹ ਆਪਣੇ ਮਨਾਂ ਵਿਚ ਡਾਹਢੇ ਅਚਰਜ ਹੋਏ। ਕਿਉਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਟੀਆਂ ਦੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਮਝੀ’ (ਮਰਕੁਸ 6:51, 52)। ਆਪਣੀ ਚਿੰਤਾ ਜਤਾਉਣ ਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਮਸੀਹ ਦੇ ਹਰ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਦਾ ਥਿਉਲੋਜੀਕਲ (ਧਰਮ-ਵਿਗਿਆਨਕ) ਅਰਥ ਸੀ। ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਟੀਆਂ ਦੀ’ ਕਿਹੜੀ ‘ਗੱਲ ਸਮਝ’ ਆਉਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਸੀ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ ਕਿ ਜੇ ਉਸ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੈਦਾਨ ਤੇ ਖਾਣਾ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸੀ, ਤਾਂ ਝੀਲ ਤੇ ਵੀ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਚਾਉਣ ਵਿਚ ਸਮਰਥ ਸੀ।

ਮਰਕੁਸ ਮੁਤਾਬਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਦਿਲ ਸੁੰਨ ਹੋਏ ਸਨ’ (ਮਰਕੁਸ 6:52)। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਯਿਸੂ ਦੀ ਕੁਝ ਸਮਝ ਆ ਗਈ ਸੀ, ਜੋ ਨਿਹਚਾ ਦਾ ਸਿਰਫ ਇਕ ਮਾਪ ਸੀ। ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਅਤੇ ਮਨ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਰਪਿਤ ਕਰਨਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਸੀ। ਇਹ ਖਾਸ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਾ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਰਸੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਮੁੱਕੀ।

ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਭਰੇ ਸਿਨਾਗੋਗ ਵਿਚ ਇਕ ਪਰਖ

(ਮੱਤੀ 14:34-36; ਮਰਕੁਸ 6:52-56; ਯੂਹੰਨਾ 6:21-71)

ਉਸ ਤੂਫਾਨੀ ਰਾਤ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਮੋਅਜਜ਼ਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਹੀ ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਪਤਰਸ ਬੇੜੀ ਵਿਚ ਗਏ, ‘ਬੇੜੀ ਉਵੇਂ ਉਸ ਥਾਂ ਨੂੰ ਜਿੱਥੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਜਾਣਾ ਸੀ ਜਾ ਪੁੱਜੀ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:21)। ਉਹ ਦੱਖਣ ਦੇ ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਦੇ ਉਪਜਾਊ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਗੰਨੇਸਰਤ ਦੇ ਮੈਦਾਨੀ²⁶ ਕੰਢੇ ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਗਏ (ਮੱਤੀ 14:34; ਮਰਕੁਸ 6:53)। ਬੀਮਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਿਆਈ ਦਿੰਦਿਆਂ ਯਿਸੂ ਰਾਹ ਵਿਚ ਉੱਤਰ ਦੇ ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਵੱਲ ਨਿਕਲ ਗਿਆ (ਮੱਤੀ 14:35, 36²⁷; ਮਰਕੁਸ 6:54-56)।

ਇਸ ਦੌਰਾਨ, ਸਮੁੰਦਰ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵਿਚ ਜਮ੍ਹਾ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪਤਾ ਲਗ ਗਿਆ ਕਿ ਯਿਸੂ ਉੱਥੇ ਨਹੀਂ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 6:22, 24)। ਪੱਛਮੀ ਕੰਢੇ ਤੋਂ ਬੇੜੀਆਂ ਆਉਣ ਤੇ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਲੱਭਦੇ ਲੱਭਦੇ ਉਹ ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਜਾ ਪਹੁੰਚੇ (ਯੂਹੰਨਾ 6:23, 24)।²⁸

ਨਿਹਚਾ ਪਰਖੀ ਗਈ: ‘ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਤੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਿਆਂਗਾ?’

ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਲੱਭਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਨਾਗੋਗ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਂਦੇ ਵੇਖਿਆ (ਯੂਹੰਨਾ 6:59)। ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਦੱਸੇ ਕਿਵੇਂ ਚਲਿਆ ਗਿਆ (ਯੂਹੰਨਾ 6:22), ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਸੁਆਮੀ ਜੀ, ਤੁਸੀਂ ਐੱਥੇ ਕਦੋਂ ਆਏ?’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:25)। ਇਹ ਉਸ ਦਿਨ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਈ ਸਵਾਲਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸੀ। ਉਸ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਿਆਂ

ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਉਹਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਲੈ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਦ ਕਿ ਪਰੀਖਿਆ ਅਸਲ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਇਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਕਹੋ ਕਿ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਘਾਟ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਸੀ। ਇਕ ਅਰਥ ਵਿਚ, ਇਹ ਭੀੜ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਰਸੂਲਾਂ ਤਕ ਸਭ ਦੀ ਪਰੀਖਿਆ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਉੱਥੇ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਸ਼ਖਸ ਤੋਂ ਇਹ ਅਖੁਆਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ‘‘ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਆਦਮੀ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਗੱਲ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ? ਮੈਂ ਇਸ ਦੇ ਮਗਰ ਕਿਉਂ ਆ ਰਿਹਾ ਹਾਂ? ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੌਣ ਹੈ?’’

(1) ਭੀੜ ਦੀ ਪਰਖ ਹੋਈ। ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਵਿਚ ਆਉਣ ਸਬੰਧੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਦੀ ਬਜਾਇ, ਯਿਸੂ ਨੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਭੀੜ ਤੇ ਗਲਤ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਆਉਣ ਦਾ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ:²⁹

... ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚ ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਹਾਂ, ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਨਹੀਂ ਭਾਲਦੇ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵੇਖੋ ਪਰ ਇਸ ਲਈ ਜੋ ਤੁਸੀਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਰੋਟੀਆਂ ਵਿਚ ਖਾ ਕੇ ਰੱਜ ਗਏ। ਨਾਸ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਭੋਜਨ ਲਈ ਮਿਹਨਤ ਨਾ ਕਰੋ ਬਲਕਿ ਉਸ ਭੋਜਨ ਲਈ ਜੋ ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਤੀਕਰ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਮਨੁੱਖ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਦੇਵੇਗਾ ਕਿਉਂਕਿ ਪਿਤਾ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਨੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਮੋਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 6:26, 27)।

ਮਸੀਹ ਆਪਣੇ ਸੁਣਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਕਸਦਾਂ ਅਤੇ ਤਰਜੀਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ, ਪਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸੁਣਿਆ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਕੰਮ ਕਰਨ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਾ ਖਤਮ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਮਿਲ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਪੁੱਛਿਆ ਕਿ ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਨੂੰ ਅਸੀਂ ਕੀ ਕਰੀਏ?’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:28)। ਇਸ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਸਮਝਾਉਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਮਿਲ ਗਿਆ: ‘‘ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਓਨ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਿਹਚਾ ਕਰੋ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:29)।

ਭੀੜ ਨੂੰ ਇਹ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਆਇਆ ਕਿ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਬਦਲ ਰਿਹਾ ਹੈ। ਫ਼ਰੀਸੀਆਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 12:38), ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਿਖਾਉਣ ਲਈ ਆਖਿਆ: ‘‘ਫਿਰ ਤੂੰ ਕਿਹੜਾ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈਂ ਜੋ ਅਸੀਂ ਵੇਖ ਕੇ ਤੇਰੀ ਪਰਤੀਤ ਕਰੀਏ?’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:30)। ਇਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਚੰਗਿਆਈ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਵਿਖਾਏ ਸਨ ਅਤੇ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਖਾਣਾ ਖੁਆਇਆ ਸੀ, ਪਰ ਇਹ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਸਖ਼ਤ ਦਿਲ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਕਾਫ਼ੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਤਾਂ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਕ ਹੋਰ ਮੁਫ਼ਤ ਭੋਜਨ ਚਾਹੀਦਾ ਸੀ। ਅਖੀਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਇਹ ਤਾਂ ਮੰਨ ਲਿਆ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਮੂਸਾ ਵਾਂਗੂੰ ਨਬੀ ਹੈ,³⁰ ਅਤੇ ਮੂਸਾ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪੁਰਖਿਆਂ ਨੂੰ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਰੋਜ਼ ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 6:31; ਵੇਖੋ ਕੂਚ 16)! ਯਿਸੂ ਨੇ ਜਵਾਬ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਮੂਸਾ ਨੇ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਖੁਦਾ ਨੇ ਦਿੱਤੀ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 6:32)। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ, ਖੁਦਾ ਹੁਣ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ‘‘ਸੁਰਗੋਂ ਸੱਚੀ ਰੋਟੀ’’ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ‘‘ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜੀਉਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:32, 33)।

ਰੋਟੀ ਜਿਹੜੀ ‘ਜੀਉਣ ਦਿੰਦੀ ਹੈ’ ਇਹੀ ਤਾਂ ਉਹ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ! ਉਹ ਆਖਣ ਲੱਗੇ ‘ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਰੋਟੀ ਦਿਆ ਕਰੋ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:34)।³¹ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜਵਾਬ ਦੀ ਆਸ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਸੁਆਗਤ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਦੇ ਮੂੰਹੋਂ ਇਹ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਿਕਲੀ: ‘‘ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਮੈਂ ਹਾਂ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:35;)। ਇਹ

ਯੂਹੰਨਾ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹ ਦੇ ‘ਮੈਂ ਹਾਂ’ ਕਥਨਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਪਹਿਲਾ ਸੀ।³² ਹਰ ਕਥਨ ਦਾ ਆਪਣਾ ਮਹੱਤਵ ਹੈ, ਪਰ ਹਰ ਕਥਨ ਉਸ ਦੇ ਖੁਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਤਸਦੀਕ ਕਰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਕਦੇ ਵੀ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਯੁੱਗ ਵਿਚ ਸਿਰਫ ਖੁਦਾ ਹੀ ਆਖ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ‘ਮੈਂ ਹਾਂ’ (ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ‘ਮੈਂ ਹਮੇਸ਼ਾ ਮੌਜੂਦ ਹਾਂ’; ਵੇਖੋ ਕੂਚ 3: 13–15)।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਵਿਨ੍ਹ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਜੋੜਦਿਆ ਆਖਿਆ, ‘ਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਅਉਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਮੂਲੋਂ ਭੁੱਖਾ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਕਦੇ ਵੀ ਤਿਹਾਇਆ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 35)। ਉਸ ਵਿਚ ‘ਨਿਹਚਾ’ ਸ਼ਬਦ ਨੂੰ ਫੇਰ ਦੁਹਰਾ ਕੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।³³ ਅਫਸੋਸ ਨਾਲ ਉਸ ਨੇ ਅੱਗੇ ਆਖਿਆ, ‘ਪਰ ... ਜੇ ਤੁਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਡਿੱਠਾ ਹੈ ਅਤੇ ਤਾਂ ਵੀ ਨਿਹਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 35)। ਜੇ. ਡਬਲਯੂ. ਮੈਕਗਰਵੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ:

ਯਿਸੂ ਦੀ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਉਸਦੀ ਖੁਦਾਈ ਦਾ ਵੱਡਾ ਸਬੂਤ ਸੀ, ਪਰ ਯਹੂਦੀਆਂ ਨੇ ... ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦੀ ਰਟ ਲਾਉਂਦੇ ਰਹੇ ... ਜੇ ਕੋਈ ਸੂਰਜ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ, ਉਸ ਦੀ ਗਰਮੀ ਨੂੰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਕੇ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਉਸਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੋਣ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਯਕੀਨ ਨਾ ਕਰੇ, ਤਾਂ ਸੂਰਜ ਦੇ ਵਜੂਦ ਨੂੰ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਨਿਸ਼ਾਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?³⁴

(2) ‘ਯਹੂਦੀਆਂ’ ਦੀ ਪਰਖ ਹੋਈ। ਇਸ ਗੱਲ ਤੇ ‘ਯਹੂਦੀ’ ਬੁੜ-ਬੁੜ ਕਰਨ ਲੱਗੇ ‘ਇਸ ਲਈ ਜੇ ਉਹ ਨੇ ਇਹ ਆਖਿਆ ਸੀ ਭਈ ਜਿਹੜੀ ਰੋਟੀ ਸੁਰਗੋਂ ਉੱਤਰੀ ਉਹ ਮੈਂ ਹਾਂ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 41)। ਯੂਹੰਨਾ ਨੇ ਯਹੂਦੀ ਆਗੂਆਂ ਲਈ ‘ਯਹੂਦੀ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਈ ਵਾਰ ਕੀਤੀ (1: 19; 5: 10, 15, 16, 18), ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਥੇ ਇਸ ਦਾ ਇਹੀ ਮਤਲਬ ਹੈ।

ਯਹੂਦੀਆਂ ਦੇ ਬੁੜਬੁੜ ਕਰਨ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣਾ ਦਾਅਵਾ ਨਹੀਂ ਛੱਡਿਆ, ਬਲਕਿ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਆਖਿਆ:

ਜੀਉਣ ਦੀ ਰੋਟੀ ਮੈਂ ਹਾਂ। ਤੁਹਾਡਿਆਂ ਪਿਓ ਦਾਦਿਆਂ ਨੇ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਮੰਨ ਖਾਧਾ ਅਤੇ ਮਰ ਗਏ। ਜਿਹੜੀ ਰੋਟੀ ਸੁਰਗੋਂ ਉੱਤਰਦੀ ਹੈ ਭਈ ਮਨੁੱਖ ਉਸ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾ ਕੇ ਨਾ ਮਰੇ ਇਹੋ ਹੈ। ਜੀਉਦੀ ਰੋਟੀ ਜੋ ਸੁਰਗੋਂ ਉੱਤਰੀ ਸੋ ਮੈਂ ਹਾਂ। ਜੇ ਕੋਈ ਇਸ ਰੋਟੀਓਂ ਕੁਝ ਖਾਵੇ ਤਾਂ ਉਹ ਸਦਾ ਤੀਕੁ ਜੀਉਂਦਾ ਰਹੇਗਾ ਅਤੇ ਜੇ ਰੋਟੀ ਮੈਂ ਦਿਆਂਗਾ ਸੋ ਮੇਰਾ ਮਾਸ ਹੈ ਜਿਹੜਾ ਜਗਤ ਦੇ ਜੀਉਣ ਲਈ ਮੈਂ ਦਿਆਂਗਾ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 48–51)।

ਰੂਹਾਨੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਿਆਉਣ ਲਈ (ਯੂਹੰਨਾ 10: 10) ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਦੇਹਧਾਰੀ ਹੋਣਾ ਪਿਆ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 1: 14)। ਇਸ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਕੁਝ ਹੀ ਮਹੀਨਿਆਂ ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਆਪਣੀ ਦੇਹ ‘ਸੰਸਾਰ ਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇਣ ਲਈ’ ਸੂਲੀ ਤੇ ਟੰਗੇ ਜਾਣ ਲਈ ਆਪਣੀ ਮਰਜ਼ੀ ਨਾਲ ‘ਦੇ’ ਦਿੱਤੀ ਸੀ। ਬੰਦ ਦਿਮਾਗ ਵਾਲੇ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ ਦੂਰ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ। ਮਸੀਹ ਨੂੰ ਹਲੀਮੀ ਨਾਲ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਸਮਝਾਉਣ ਲਈ ਆਖਣ ਦੀ ਥਾਂ ਉਹ ‘ਇਸ ਲਈ ਯਹੂਦੀ ਆਪਸ ਵਿਚ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਬਹਿਸਣ ਲੱਗੇ ਜੇ ਇਹ ਆਪਣਾ ਮਾਸ ਕਿੱਕਰ ਸਾਨੂੰ ਖਾਣ ਲਈ ਦੇ ਸਕਦਾ ਹੈ?’ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 52)। ਯਿਸੂ ਦਾ ਜਵਾਬ ਹੋਰ ਵੀ ਹੈਰਾਨ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਲਝਾਉਣ ਵਾਲਾ ਸੀ: ‘ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚ ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਦਾ ਮਾਸ ਨਾ ਖਾਓ ਅਤੇ ਉਹ ਦਾ ਲਹੂ ਨਾ ਪੀਓ ਤਾਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿਚ ਜੀਉਣ ਨਹੀਂ ਹੈ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6: 53)।

ਯਹੂਦੀ ਲੋਕ ਧਾਰਮਿਕ ਅਰਥ ਵਿਚ ‘‘ਰੋਟੀ ਖਾਣ’’ ਦੇ ਰੂਪਕ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਸਨ। ਡੇਵਿਡ ਸਮਿੱਥ ਧਿਆਨ ਦੁਆਉਂਦਾ ਹੈ, ‘‘ਅੱਜ ਦੇ ਕੰਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਯਹੂਦੀਆਂ ਲਈ ਅਜਿਹੀ ਭਾਸ਼ਾ ਘੱਟ ਅਜੀਬ ਹੋਵੇਗੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਲਿਖਤ ਅਤੇ ਰੱਬੀਆਂ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਦੋਹਾਂ ਵਿਚ ਉਪਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੋਟੀ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਮੰਨਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ।’’³⁵ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮਾਸ ਖਾਣ ਅਤੇ ਲਹੂ ਪੀਣ ਦੀ ਗੱਲ ਸਮਝਣਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਲਈ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਮਾਸ ਖਾਣ ਅਤੇ ਲਹੂ ਪੀਣ ਨੂੰ ਗਲਤ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ (ਲੇਵੀਆਂ ਦੀ ਪੋਥੀ 17:10-14)।

ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਦੇ, ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਮਾਸ ਦੇ ਖਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਪੀਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮਾਸਖੋਰ ਹੋਣ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ,³⁶ ਬਲਕਿ ‘‘ਦੇਹ ਵਿਚ’’ ਉਸ ਦੇ ਮਸੀਹਾ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਲੈਣ ਲਈ ਆਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਅਸਲ ਵਿਚ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ‘‘ਉਸ ਦਾ ਮਾਸ’’ ਕਿਵੇਂ ਖਾਣਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਸੁਣਨ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਹੀ ਨਹੀਂ ਸਨ।

... ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਕੰਮ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਨੂੰ ਓਨ ਭੇਜਿਆ ਹੈ ਉਸ ਉੱਤੇ ਤੁਸੀਂ ਨਿਹਚਾ ਕਰੋ (ਯੂਹੰਨਾ 6:29)।

ਜੇ ਮੇਰੇ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸੋ ਕਦੇ ਵੀ ਤਿਹਾਇਆ ਨਾ ਹੋਵੇਗਾ (ਯੂਹੰਨਾ 6:35)।

... ਤੁਸਾਂ ਮੈਨੂੰ ਡਿੱਠਾ ਹੈ ਅਰ ਤਾਂ ਵੀ ਨਿਹਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ (ਯੂਹੰਨਾ 6:36)।

ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਇਹ ਮਰਜ਼ੀ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਕੋਈ ਜੋ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਵੇਖੇ ਅਤੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰੇ ਸੋ ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਪਾਏ ... (ਯੂਹੰਨਾ 6:40)।

ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸੱਚ ਆਖਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਜੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 6:47)।

ਇਸ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ: ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ ਕਿ ‘‘ਜੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:47; ਆਇਤ 40 ਵੀ ਵੇਖੋ)। ਇਸ ਦੇ ਥੋੜ੍ਹੀ ਦੇਰ ਬਾਅਦ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਜੇ ਕੋਈ ਮੇਰਾ ਮਾਸ ਖਾਂਦਾ ਅਤੇ ਮੇਰਾ ਲਹੂ ਪੀਂਦਾ ਹੈ ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਉਸੇ ਦਾ ਹੈ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:54)। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਲਈ ਦੋ ਰਾਹ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ (ਰਾਹ ਇੱਕੋ ਹੀ ਹੈ; ਯੂਹੰਨਾ 14:6), ‘‘ਉਸ ਦਾ ਮਾਸ ਖਾਂਦਾ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਲਹੂ ਪੀਂਦਾ ਹੈ,’’ ‘‘ਉਸ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ’’ ਵਾਂਗ ਹੀ ਹੈ।

ਸਾਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜਾਣ ਕੇ ਅਤੇ ਜੇ ਕੁਝ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ। ਮਸੀਹ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਨਬੀਆਂ ਦੀਆਂ ਪੋਥੀਆਂ ਵਿਚ ਇਹ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ ਭਈ ਉਹ ਸੱਭੇ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦੇ ਸਿਖਾਏ ਹੋਏ ਹੋਣਗੇ।³⁷ ਹਰੇਕ ਜਿਸ ਨੇ ਪਿਤਾ ਤੋਂ ਸੁਣਿਆ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਹੈ ਸੋ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆਉਂਦਾ ਹੈ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:45)। ਉਸ ਨੇ ਆਖਿਆ, ‘‘ਜਿਹੜੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੈਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਖੀਆਂ ਹਨ ਉਹ ਆਤਮਾ ਹਨ ਅਤੇ ਜੀਉਣ ਹਨ’’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:63)।

ਖਾਣਾ ਖਾਣ ਵਾਂਗ ਅਸੀਂ ਯਿਸੂ ਤੋਂ ਸਿੱਖਦੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਮੰਨ ਕੇ ਉਸ ਉੱਤੇ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨਦੇ ਹਾਂ। ਜਿਵੇਂ ਖਾਣ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਸਰੀਰ ਵਿਚ ਰਚ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਵੇਂ ਹੀ ਮਸੀਹ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਸਾਡੀ ਰੂਹ ਵਿਚ ਰਚ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਜੋਨੀ ਰੈਮਸੇ ਨੇ ਲਿਖਿਆ ਹੈ, ‘‘ਉਹ ਮਿੰਨਤ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ, ‘ਮੇਰੀ ਰੂਹ ਨੂੰ ਚੂਸ ਲਓ, ਮੇਰੀ ਸੋਚ ਦੀ ਨਕਲ ਕਰੋ, ਮੇਰੀ ਅਗਵਾਈ

ਵਿਚ ਚੱਲੇ; ਹਾਂ ਸੁਰਗ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਹੋਵੇ!’ ’’³⁸ ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਨੰਦ ਨੂੰ ਪੌਲਸ ਨਾਲ, ‘... ਹੁਣ ਤੋਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਜੀਉਂਦਾ ਬਲਕਿ ਮਸੀਹ ਮੇਰੇ ਵਿਚ ਜੀਉਂਦਾ ਹੈ’ (ਗਲਾਤੀਆਂ 4: 19), ਆਖਣ ਤਕ ‘ਮਸੀਹ ਦਾ ਸਰੂਪ’ ਬਣਨ (ਗਲਾਤੀਆਂ 2:20), ‘ਈਸ਼ੁਰੀ ਸੁਭਾਓ ਵਿਚ ਸਾਂਝੀ ਹੋ’ ਜਾਣ ਦੀ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ (2 ਪਤਰਸ 1:4)।

ਯੂਹੰਨਾ 6 ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਮਾਸ ਖਾਣ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਲਹੂ ਦੇ ਪੀਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦਿਆਂ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਾਡੇ ਲਈ ਜੋ ਭੋਜਨ ਦੇ ਅਰਥ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹਨ, ਆਇਤਾਂ 53 ਤੋਂ 56 ਵਿਚ ਮਸੀਹ ਦੀ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਣਾ ਸੁਭਾਵਿਕ ਹੈ। ਪਰ ਸੰਕੇਤ ਸਾਫ਼ ਹੈ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੈ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਭੋਜ ਵਿਚ ਭਾਗ ਲੈਣ ਤੇ ਨਹੀਂ ਬਲਕਿ ਯਹੂਦੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਮਸੀਹਾ ਕਬੂਲਣ ਤੇ ਸੀ। ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਮਕਸਦ ਦਾ ਮੁੱਦਾ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਜਾਂ ਇਸਦੀ ਘਾਟ ਹੀ ਹੈ।

(3) ਚੇਲਿਆਂ ਦੀ ਪਰਖ ਹੋਈ। ਪਰੇਸ਼ਾਨੀਆਂ ਵਧਦੀਆਂ ਰਹੀਆਂ: ‘... ਉਹ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤਿਆਂ ਨੇ [ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਬਾਰੇ ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ] ਆਖਿਆ, ਜੋ ਇਹ ਔਖੀ ਗੱਲ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਨੂੰ ਕੌਣ ਸੁਣ ਸਕਦਾ ਹੈ?’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:60)। ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਬੁੜਬੁੜਾਉਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕ (ਯੂਹੰਨਾ 6:61) ਉਹ ਚੇਲੇ ਸਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਈ ਤਾਂ ਲੰਮੇ ਸਮੇਂ ਤੋਂ ਉਸ ਨਾਲ ਸਨ (‘ਚੇਲੇ’ ਸ਼ਬਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ [ਯੂਹੰਨਾ 6:64], ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਥੋੜ੍ਹੇ ਬਹੁਤ ਉਸ ਦੇ ਖ਼ਾਸ ਪੂਰਾ ਸਮਾਂ ਚੇਲਿਆਂ ਲਈ ਹੈ [ਲੂਕਾ 6:13])।

ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਤੋਂ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਕਿਉਂ ਹੋਏ? ਇਹ ਸਿਆਸੀ, ਤਲਵਾਰ ਚਲਾਉਣ ਵਾਲੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੁਤਾਅੱਸਬ ਦੇ ਉਲਟ ਸੀ। ਅਫ਼ਸੋਸ ਨਾਲ, ਮਸੀਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ, ‘ਕੀ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਠੋਕਰ ਲਗਦੀ ਹੈ? ਫਿਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਮਨੁੱਖ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਨੂੰ ਉਤਾਰਾਂ ਚੜ੍ਹਦਾ ਵੇਖੋਗੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਸੀ?’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:61, 62)। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ, ‘ਜੇ ਸਰੀਰ ਦੇ ਬਜਾਇ ਰੂਹ ਤੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਲਾਉਣ ਕਰਕੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਮੇਰਾ ਮਸੀਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਉਸ ਰਾਜ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਕੀਤੇ ਬਗ਼ੈਰ ਜਿਸ ਦੀ ਤੁਸੀਂ ਰਾਹ ਤੱਕ ਰਹੇ ਹੋ, ਧਰਤੀ ਤੋਂ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਕਰੋਗੇ?’ ਯਿਸੂ ਦੇ ਸੁਰਗ ਤੇ ਉਠਾ ਲਏ ਜਾਣ ਤੇ ਹੀ ਰਾਜ/ਕਲੀਸੀਆ, ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ, ਦਫ਼ਨਾਏ ਜਾਣ ਅਤੇ ਜੀ ਉੱਠਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਪਹਿਲੇ ਪੈਂਟੀਕਾਸਟ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਵਜੂਦ ਵਿਚ ਆਇਆ, ਪਰ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਦੇ ਮਗਰ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਵੱਖਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜ ਦਾ ਕਿਆਫ਼ਾ ਲਾ ਰਹੇ ਸਨ।

ਯਿਸੂ ਨੇ ਫੇਰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਰੂਹਾਨੀ ਗੱਲਾਂ ਜਿਸਮਾਨੀ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲੋਂ ਮਹੱਤਵ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹਨ (ਯੂਹੰਨਾ 6:63); ਪਰ ਇਕ ਵਾਰ ਫੇਰ ਉਸ ਨੇ ਨਿਚੋੜ ਕੱਢਣਾ ਸੀ ਕਿ ‘... ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿੰਨੇ ਹੀ ਹਨ ਜੋ ਨਿਹਚਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:64)। ਮੈਂ ਇਸ ਪਾਠ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਆਖਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮਸੀਹ ਦੇ ਇਸ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਉਸ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਘਟਣ ਲਗ ਪਈ। ਇੱਥੋਂ ਉਸਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਘੱਟ ਹੋ ਗਈ: ‘ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ [ਉਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਉਸ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨਾਲ] ਉਹ ਦੇ ਚੇਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਪਿਛਾਹਾਂ ਨੂੰ ਫਿਰ ਗਏ ਅਤੇ ਮੁੜ ਉਹਦੇ ਨਾਲ ਨਾ ਚੱਲੇ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:66)³⁹

ਯਿਸੂ ਵੱਲੋਂ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਪਰਖ ਤੇ ਬੁੜਬੁੜਾਉਣਾ, ਬਹਿਸ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਛੱਡ ਕੇ ਜਾਣਾ ਅਤੇ ਠੁਕਰਾਉਣਾ ਹੀ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਦੀ ‘ਜਮਾਤ’ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਫ਼ੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਏ।

(4) ਰਸੂਲਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਹੋਈ। ਸਭ ਤੋਂ ਗੰਭੀਰ ਪਰਖ ਤਾਂ ਹੁਣ ਹੋਣੀ ਸੀ। ਮਸੀਹ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਦੀ ਵੱਲ ਮੂੰਹ ਕਰ ਕੇ ਕਿਹਾ, ‘ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋ?’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:67)। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਉਸਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿਚ ਸਾਨੂੰ ਅਫ਼ਸੋਸ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਨਜ਼ਰ ਆਉਂਦੀ ਹੈ।

ਪਤਰਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਨਾਲ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਖਿੜ ਉੱਠਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਸੂਲਾਂ ਵੱਲੋਂ ਬੋਲਦੇ ਹੋਏ,

ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ, ‘ਪ੍ਰਭੂ ਜੀ ਅਸੀਂ ਕਿਹ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾਈਏ? ਸਦੀਪਕ ਜੀਉਣ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤਾਂ ਤੇਰੇ ਕੋਲ ਹਨ। ਅਤੇ ਅਸਾਂ ਤਾਂ ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਜਾਣਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੂੰ ਪਰਮੇਸ਼ੁਰ ਦਾ ਪਵਿੱਤਰ ਪੁਰਖ ਹੈਂ’ (ਯੂਹੰਨਾ 6:68, 69)। ਸੰਦਰਭ ਵਿਚ ਮੁੱਖ ਸ਼ਬਦ ‘ਅਸੀਂ ਨਿਹਚਾ ਕੀਤੀ’ ਹੈ। ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪੂਰੀ ਨਿਹਚਾ ਸੀ? ਕੀ ਉਹ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਮਝ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਮਸੀਹ ਕੌਣ ਹੈ? ਕੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਰਾਜ ਦੀ ਅਸਲ ਤਸਵੀਰ ਸਾਫ਼ ਹੋ ਚੁਕੀ ਸੀ? ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ, ਨਹੀਂ। ਅਜੇ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਮੰਨਣਾ ਸੀ ਕਿ ਯਿਸੂ ਮਸੀਹ ਸੀ, ਅਤੇ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਿਤ ਸਨ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਿਹਚਾ ਵਧ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਸਨ।

ਮੈਂ ਇਸ ਨੂੰ ਇਵੇਂ ਦੁਹਰਾਉਂਦਾ ਹਾਂ: ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ਪਤਰਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ,⁴⁰ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਿਆਰ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਗੱਲ ਕੀਤੀ। ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਇਨ੍ਹਾਂ ਗੱਲਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀਆਂ ਘਟਨਾਵਾਂ ਹੀ ਯਹੂਦਾ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਠੁਕਰਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਬਣੀਆਂ (ਯੂਹੰਨਾ 6:64, 70, 71)⁴¹ ਯਹੂਦਾ ਇਸ ਸਮੇਂ ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਵਾਂਗ ਛੱਡ ਕੇ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਪਰ ਉਸ ਦਾ ਮਨ ਹੁਣ ਪ੍ਰਭੂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮਸੀਹ ਵੱਲੋਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗੱਦੀ ਨਾਲ ਉਸ ਨਾਲ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦੇਣ ਦੇ ਬਾਅਦ ਉਹ ਨਿਰਾਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।⁴² (ਯੂਹੰਨਾ 6:15)। ਯਿਸੂ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣ ਕੇ ਭੀੜ ਦੇ ਚਲੇ ਜਾਣ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਨਾਲ ਭਰ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ; ਕਿਉਂਕਿ ਰਾਜ ਕਾਇਮ ਕਰਨ ਦਾ ਇਹ ਤਾਂ ਕੋਈ ਤਰੀਕਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਜਮਾਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰਾਂ ਨੇ ਪਰੀਖਿਆ ਵਿਚ ਪਾਸ ਹੋਣ ਜੋਗੇ ਨੰਬਰ ਲੈ ਲਏ ਸਨ, ਪਰ ਯਹੂਦਾ ਬੁਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਫੇਲ੍ਹ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ।

ਸਾਰ

ਰਸੂਲਾਂ ਲਈ ਹੋਰ ਵੀ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 16:13), ਪਰ ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲਣ ਵਾਲੇ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਤੇ ਇਸ ਪਰਖ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਰ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਪਿਆ। ਅਸੀਂ ਮੰਨੀਏ ਜਾਂ ਨਾ, ਤੁਸੀਂ ਅਤੇ ਮੈਂ ਵੀ ਉਹੀ ਪਰੀਖਿਆ ਦੇ ਰਹੇ ਹਾਂ:

1. ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਮੇਰੀਆਂ ਲੋੜਾਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਹੈ, ਜਾਂ ਪਰੀਖਿਆ ਆਉਣ ਤੇ ਮੈਂ ਘਬਰਾ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ?
2. ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਰੱਖਿਆ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਆਉਣ ਤੇ ਮੈਂ ਭੈਅ ਨਾਲ ਕੰਬ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ?
3. ਕੀ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਤੇ ਯਕੀਨ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ? ਜੇ ਹੈ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦਿਆਂਗਾ।

ਯਾਦ ਰੱਖੋ: ਨਿਹਚਾ ਅਤੇ ਸੱਚੀ ਨਿਹਚਾ ਰੱਖਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਹੀ ਪਾਸ ਹੋਣ ਜੋਗੇ ਨੰਬਰ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।

ਨੋਟਸ

ਇਸ ਪਾਠ ਨਾਲ ਜੋੜਨ ਲਈ ਉਪਦੇਸ਼ ਚੁਣਨ ਵਿਚ ਮੈਨੂੰ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਆ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਮੋਅਜਜ਼ੇ ਰਾਹੀਂ ਖਾਣਾ ਖੁਆਉਣ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਦੇ ਮਕਸਦ ਤੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਚੰਗਾ ਲਗਦਾ ਹੈ। ਪਰ ਮੈਂ ਹਰ ਪਾਠ ਦੇ ਨਾਲ ਦੋ ਉਪਦੇਸ਼ ਰੱਖਣ ਦੀ ਆਦਤ ਨਹੀਂ ਪਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਆਮ ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਇਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੀ ਜਾਣੂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਪਰ ਮੈਂ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਹੀ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਆਰੰਭਿਕ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਬਹੁਤ ਖ਼ਾਸ ਸੀ⁴³ ਅਤੇ ਅੱਜ ਦੇ ਮਸੀਹੀ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਵੀ ਇਹ ਓਨੀ ਹੀ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ। ਇਸ ਪਾਠ ਦੇ ਬਾਅਦ ਇਸ ਘਟਨਾ ਤੇ ਮੇਰੀਆਂ ਕਈ ਵਿਆਖਿਆਤਮਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਮਿਲਦੀਆਂ ਹਨ।

ਜੇ ਮੈਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਹੁੰਦਾ, ਤਾਂ ਮੇਰਾ ਤਰੀਕਾ “ਗਲਤ ਮਕਸਦ ਲਈ ਖੁਦਾ ਨੂੰ ਭਾਲਣਾ” ਹੋਣਾ ਸੀ। ਯਿਸੂ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਹਜ਼ਾਰਾਂ ਲੋਕਾਂ ਦੀ ਭੀੜ ਸੀ, ਜੋ ਉਸ ਤੋਂ ਮਿਲਣ ਵਾਲੇ ਰੂਹਾਨੀ ਫ਼ਾਇਦਿਆਂ ਨਾਲੋਂ ਮੁੱਖ ਤੌਰ ਤੇ ਜਿਸਮਾਨੀ ਫ਼ਾਇਦੇ ਲਈ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਅਸੀਂ ਉਸ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਕਿਉਂ ਆਏ ਹਾਂ?

ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਹ ਪਾਠ ਧਰਮੀ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਵਾਲੇ ਵਿਸਫੋਟਕ ਨਾਲ ਭਰਿਆ ਹੈ। ਮੈਂ ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਮਦਦ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਲਈ ਪੰਜ ਹਜ਼ਾਰ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਦੀ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ। ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਦੀ ਲੋੜ ਤੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਲਈ ਵੀ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: “ਭੀੜ ਨੂੰ ਖੁਆਇਆ” (1) ਸਾਨੂੰ ਭੀੜ ਦੀਆਂ ਰੂਹਾਨੀ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਓਨੇ ਹੀ ਫਿਕਰਮੰਦ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਜਿੰਨਾਂ ਯਿਸੂ ਭੀੜ ਦੀਆਂ ਦੁਨਿਆਵੀ ਲੋੜਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦਾ ਸੀ। (2) ਭੀੜ ਨੂੰ ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਰਾਕ ਦੇਣ ਲਈ, ਸਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਵਸੀਲਿਆਂ ਦੀ ਹੱਦੋਂ ਬਾਹਰ ਜਾਣਾ ਵੇਖ ਕੇ ਪ੍ਰਭੂ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹਿਣਾ ਸਿੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। (3) ਰੂਹਾਨੀ ਖੁਰਾਕ ਪ੍ਰਭੂ (ਸ਼ਬਦ) ਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸਾਡੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ ਨਹੀਂ, ਬਲਕਿ ਰਸੂਲਾਂ ਵਾਂਗ ਇਸ ਨੂੰ ਵੰਡਣਾ ਹੈ।

ਯਿਸੂ ਦਾ ਪਾਣੀ ਤੇ ਚੱਲਣ ਅਤੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨੂੰ ਥੰਮ੍ਹਣ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ: ਇਸ ਘਟਨਾ ਵਿਚਲੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦਾ ਸਿਰਲੇਖ “ਜਦ ਮਸੀਹ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਲਗਦਾ ਹੈ” ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋ ਸੁਭਾਵਿਕ ਮੁੱਖ ਗੱਲਾਂ ਹਨ: (1) ਤੂਫ਼ਾਨ ਉਦੋਂ ਵੀ ਆ ਜਾਂਦੇ ਹਨ, ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ। (2) ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦ ਤੁਸੀਂ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਤੂਫ਼ਾਨ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦੇ ਹੋ, (3) ਜਦ ਤੂਫ਼ਾਨ ਆਉਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਵੱਲ ਨਾ ਵੇਖੋ, ਬਲਕਿ ਉਸ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਰਹੋ। (4) ਯਕੀਨ ਰੱਖੋ ਕਿ ਉਹ ਤੂਫ਼ਾਨ ਨੂੰ ਥੰਮ੍ਹ ਸਕਦਾ ਹੈ। (5) ਥੰਮ੍ਹਣ ਤੇ ਬਰਕਤਾਂ ਮਿਲ ਸਕਦੀਆਂ ਹਨ (ਯੂਹੰਨਾ 6:21)।

ਉੱਪਰਲੀ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਇੱਕੋ ਭਾਗ ਤੇ ਕਈ ਸਰਮਨ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਹਨ: ਪਤਰਸ ਦਾ ਪਾਣੀ ਉੱਤੇ ਚੱਲਣਾ (ਅਤੇ ਡੁੱਬਣਾ)— ਤੂਫ਼ਾਨਾਂ ਅਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਲਹਿਰਾਂ ਨਾਲੋਂ ਯਿਸੂ ਵੱਲ ਤੱਕਣ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ।

ਯੂਹੰਨਾ 6 ਵਿਚ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਤੇ ਯਿਸੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੇ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂਆਂ ਤੇ ਸਰਮਨ ਦਿੱਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਵਾਲੀ ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਇੱਕੋ ਆਇਤ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪੂਰੇ ਸਰਮਨ ਲਈ ਸਪ੍ਰਿੰਗਬੋਰਡ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ: “ਅਸੀਂ ਕਿਹਦੇ ਕੋਲ ਜਾਈਏ?” (ਆਇਤ 68)। ਕੁਝ ਲੋਕ ਜਦ ਤਕ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਆ ਜਾਂਦਾ ਕਿ ਉਹ ਹੀ ਸੰਸਾਰ ਦੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲਾਂ ਦਾ ਇੱਕੋ ਵਿਹਾਰਕ ਬਦਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜਾਨਾਂ ਦੀ ਇੱਕੋ ਉਮੀਦ ਹੈ, ਯਿਸੂ ਤੇ ਗੰਭੀਰਤਾ ਨਾਲ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ।

ਫੇਰ ਕਿਉਂਕਿ ਭੀੜ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਉਜਾੜ ਵਿਚ ਮਿਲਣ ਵਾਲਾ ਮੰਨਾ ਸੀ, ਇਸ ਲਈ ਮਸੀਹ ਨੇ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ ਨਾਲ ਕੀਤੀ। ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਫ਼ਰਕ ਨੂੰ ਵਿਖਾਉਂਦਾ ਹੋਇਆ ਇਕ ਚਾਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਜਿਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਰੂਪਰੇਖਾ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਹੇਠਾਂ ਤੁਹਾਡੀ ਸੋਚ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਇਕ ਚਾਰਟ ਦਾ ਨਮੂਨਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ (ਯੂਹੰਨਾ 6:27-58)

ਮੰਨਾ

ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ (ਆਇਤਾਂ 31, 32)
 ਨਾਸ਼ ਹੋਣ ਵਾਲਾ (ਆਇਤ 27)
 ਜਿਸਮਾਨੀ (ਰੋਟੀ)
 ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਫੇਰ ਭੁੱਖ ਲੱਗੀ (ਸੰਕੇਤਕ)
 ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਅਖੀਰ ਮਰ ਗਏ
 (ਆਇਤਾਂ 49, 58)
 ਖਾਣ ਦੇ ਰਾਹੀਂ ਨਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ (ਆਇਤ 31)

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀ ਰੋਟੀ

ਖੁਦਾ ਵੱਲੋਂ (ਆਇਤਾਂ 32, 58)
 ਸਦਾ ਤਕ ਰਹਿਣ ਵਾਲਾ (ਆਇਤ 27)
 ਰੁਹਾਨੀ (ਯਿਸੂ; ਆਇਤਾਂ 35, 48, 51)
 ਇਸ ਨੂੰ ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ (ਆਇਤ 35)
 ਖਾਣ ਵਾਲੇ ਸਦਾ ਤਕ ਜ਼ਿੰਦਾ ਰਹਿੰਦੇ ਹਨ
 (ਆਇਤਾਂ 33, 40, 47, 50, 51, 58)
 ਨਿਹਚਾ ਨਾਲ ਲਈ ਗਈ
 (ਆਇਤਾਂ 29, 35, 36, 40, 47)

ਟਿੱਪਣੀਆਂ

¹ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਿੱਛੇ ਤੁਸੀਂ ‘‘ਕੀ ਤੇਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਹੈ?’’ ਪਾਠ ਦੀ ਜਾਣ-ਪਛਾਣ ਫੇਰ ਪੜ੍ਹੋ। ²ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਛੱਡ ਜਾਣ ਦੀ ਯਿਸੂ ਦੀ ਸਲਾਹ ਤੇ ਫੇਰ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ। (ਪਿਛਲੇ ਪਾਠ ਦਾ ਆਖਰੀ ਭਾਗ ਫੇਰ ਪੜ੍ਹੋ)। ³ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪੂਰੇ ਵੇਰਵੇ ਲਈ ਅਗਲਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੇਖੋ। ਪਾਠ ਵਿਚ ਇੱਥੇ, ਤੁਹਾਨੂੰ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣਾ ਪਵੇਗਾ (ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਪਾਠ ‘‘ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਚਮੁਚ ਮਦਦ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ’’ ਪਾਠ ਦੀ ਜਾਣ ਪਛਾਣ ਵੇਖੋ)। ⁴ਮੈਂ ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਵਿਚ ‘‘ਯਕੀਨ’’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਬਚਾਉਣ ਵਾਲੇ ਨਿਹਚਾ ਲਈ ਯਕੀਨ ਇਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਹੈ। ⁵ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਤਾਂ ਇਹ ਵਾਕ ਨਹੀਂ ਮਿਲਦਾ, ਪਰ ਉਪ-ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਮੇਰੇ ਇਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲਾਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਪਰੀਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਝਲਕ ਮਿਲਦੀ ਹੈ, ਜੋ ਯਿਸੂ ਆਪਣੇ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਦੇ ਰਿਹਾ ਸੀ। ⁶ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇ ਉਹ ਖਾਣਾ ਲੈ ਕੇ ਆਏ ਹੁੰਦੇ ਤਾਂ ਉਹ ਜ਼ਰੂਰ ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਦੱਸਣ ਵੇਲੇ ਆਖ ਦਿੰਦੇ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਤੱਥ ਕਿ ਉਹ ਨਹੀਂ ਲਿਆਏ, ਸ਼ਾਇਦ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੋਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਇਲਾਕੇ ਨੂੰ ਛੱਡ ਜਾਣ ਦੀ ਲੋੜ ਦਾ ਸੰਕੇਤ ਹੈ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸ਼ਾਇਦ ਨੇੜਲੇ ਕਿਸੇ ਪਿੰਡ ਵਿੱਚੋਂ ਖਾਣਾ ਖਰੀਦਣ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਈ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 4:8)। ⁷ਇਸ ਬਾਰੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਨਾਕਾਮੀ ਤੇ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ; ਪੜ੍ਹੋ ਮਰਕੁਸ 6:42. ⁸ਰੋਟੀਆਂ ਅਤੇ ਮੱਛੀਆਂ ਦੇ ਅਕਾਰ ਬਾਰੇ ਅਗਲਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਵੇਖੋ। ⁹‘‘ਦੱਬ ਕੇ ਖਾਓ ਬੁਛੇ’’ ਵਾਕ ਅਮਰੀਕੀ ਰੈਸਟੋਰੈਂਟਾਂ ਵਿਚ ਵਰਤਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਖਾਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਰੱਜ ਕੇ ਖਾਣ ਲਈ ਪਲੇਟ ਭਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹੈ। ਮੈਂ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਇੱਥੇ ਲਈ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਇੰਜੀਲ ਦੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਵਿਰਤਾਂਤ ਇਸੇ ਗੱਲ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਲੋਕ ਖਾ ਕੇ ‘‘ਸੰਤੁਸ਼ਟ’’ ਹੋ ਗਏ ਸਨ। ¹⁰ਯੂਹੰਨਾ 6:26 ਤੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਦਾ ਹੈ।

¹¹ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿਚ ਸਾਫ਼ ਤੌਰ ਤੇ ਮੂਸਾ ਦੀ ਗੱਲ ਸੀ ਕਿ ਖੁਦਾ ਉਸ ਦੇ ਵਰਗਾ ਇਕ ਨਬੀ ਖੜਾ ਕਰੇਗਾ (ਵਿਵਸਥਾਸਾਰ 18:15)। ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਯਿਸੂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦਾ ਹੈ ਕਿ ਲੋਕ ਉਸ ਨੂੰ ਮੂਸਾ ਨਾਲ ਮਿਲਾ ਰਹੇ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 6:31, 32, 49, 58)। ¹²ਯਿਸੂ ਦੀ ਸੇਵਕਾਈ ਦੇ ਅਖੀਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਲੋਕਾਂ ਵਿਚ ਉਹੀ ਜੋਸ਼ ਸੀ, ਜਿਹੜਾ ਮਸੀਹ ਦੇ ਯਰੂਸ਼ਲਮ ਵਿਚ ਫਤਹਿਮੰਦ ਦਾਖਲੇ ਵੇਲੇ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਮੱਤੀ 21:1-11, 14-17; ਮਰਕੁਸ 11:1-11; ਲੂਕਾ 19:29-44; ਯੂਹੰਨਾ 12:12-19)। ¹³ਯਿਸੂ ਨੂੰ ਪਿਤਾ ਕੋਲ ਉੱਪਰ ਜਾਣ ਤਕ ਰਾਜਾ ਨਾ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਦਾ ਕੁਝ ਮਤਲਬ ਹੈ। ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪ

‘‘ਯਹੂਦੀਆਂ ਦਾ ਰਾਜਾ’’ ਹੋਣ ਦੀ ਗੱਲ ਮੰਨੀ ਸੀ (ਮੱਤੀ 27:11), ਇਸ ਕਰਕੇ ਸਾਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬੁੱਧਵਾਨਾਂ (ਪੰਡਤਾਂ) ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਦਰੁੱਸਤ ਮੰਨਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।¹⁴ ਉਸ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬੈਤਸੈਦਾ/ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਵਿਚ ਜਾਣ ਨੂੰ ਆਖਿਆ (ਮਰਕੁਸ 6:45; ਯੂਹੰਨਾ 6:17)। (ਇਹ ਬੈਤਸੈਦਾ ਕਫ਼ਰਨਾਹੂਮ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਸ਼ਾਇਦ ਇਸ ਦਾ ਉਪ ਨਗਰ ਸੀ।) ਸਾਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਕਿ ਯਿਸੂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਚੇਲਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਭੇਜਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਭੀੜ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਮਨਵਾਉਣੀ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਗੁਮਰਾਹ ਭੀੜ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਵਿਚ ਫਸਣ ਤੋਂ ਬਚਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ। ਆਖਰ ਰਾਜ ਬਾਰੇ ਦੁਨਿਆਵੀ ਗਲਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਵੀ ਤਾਂ ਸਨ।¹⁵ ਭੀੜ ਦੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਬਾਹਰ ਹੀ ਸਨ (ਯੂਹੰਨਾ 6:22), ਪਰ ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਿੰਡਾ ਕੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੋਸ਼ ਨੂੰ ਠੰਡਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।¹⁶ ਇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਸਮਝ ਆਉਂਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਸ ਹੋਣ ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਕਈ ਕਾਰਣ ਸਨ। ਉਸ ਦੇ ਰਸੂਲਾਂ ਅਤੇ ਭੀੜ ਰਾਹੀਂ ਉਸ ਮੌਕੇ ਤੇ ਵਿਖਾਈ ਗਈ ਆਮ ਗਲਤਫ਼ਹਿਮੀ ਦੇ ਇਲਾਵਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹੁਣ ਆਪਣੇ ਸਾਕ, ਯੂਹੰਨਾ ਬਪਤਿਸਮਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਗੁਜ਼ਰ ਜਾਣ ਤੇ ਸੋਗ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਸੀ।¹⁷ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਵਿਚ ਇਕ ਪਹਾੜ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 6:3)। ਯਿਸੂ ਭੀੜ ਨੂੰ ਸਿਖਾਉਣ ਲਈ ਪਹਾੜ ਦੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਬੈਠ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਖੁਆਉਣ ਲਈ ਮੈਦਾਨ ਵੱਲ ਹੇਠਾਂ ਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇਗਾ।¹⁸ NASB ਵਿਚ ‘‘ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਚਾਰ ਮੀਲ’’ ਹੈ (ਯੂਹੰਨਾ 6:19)। KJV ਵਿਚ ‘‘ਪੰਜ ਅਤੇ ਵੀਹ ਜਾਂ ਤੀਹ ਫ਼ਰਲਾਂਗ’’ ਹੈ। ਯੂਨਾਨੀ ਵਿਚ ਪੰਝੀ ਜਾ ਤੀਹ ਸਟੇਡੀਆ ਹੈ। ਸਟੇਡੀਆ ਤਕਰੀਬਨ 607 ਫੁਟ ਦੇ ਰੋਮੀ ਮਾਪ ਲਈ ਸਟੇਡੀਅਨ ਦਾ ਬਹੁਵਚਨ ਹੈ।¹⁹ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ‘‘ਇਹ ਕੌਣ ਹੈ?’’ ਪਾਠ ਵਿਚ ਗਲੀਲ ਦੀ ਝੀਲ ਤੇ ਚਰਚਾ ਪੜ੍ਹੋ।²⁰ ਉਹ ‘‘ਸ਼ਾਮ’’ ਕੁ ਨੂੰ ‘‘ਹਨੇਰਾ’’ ਹੋਣ ਤੇ ਚਲੇ ਗਏ ਸਨ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 6:16, 17), ਪਰ ਯਿਸੂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲ ‘‘ਚੌਥੇ ਪਹਿਰ’’ ਤਕ ਆਇਆ (ਮੱਤੀ 14:25; ਮਰਕੁਸ 6:48), ਜੋ ਤਕਰੀਬਨ ਸਵੇਰੇ 3:00 ਤੋਂ 6:00 ਵਜੇ ਦਾ ਸਮਾਂ ਸੀ।

²¹ ਯਿਸੂ ਨੇ ਤੂਫਾਨ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਭੇਜਿਆ, ਪਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਵਿਚ ਹਰ ਆਫ਼ਤ ਉਸ ਵਿਚ ਸਾਡੀ ਨਿਹਚਾ ਦੀ ਪਰਖ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।²² ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਪਾਠ ‘‘ਇਹ ਕੌਣ ਹੈ?’’ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।²³ ਮਰਕੁਸ ਦਾ ਵਿਰਤਾਂਤ ਦੱਸਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਨੂੰ ਕਰਦਾ ਸੀ’’ (ਮਰਕੁਸ 6:48; NASB; KJV ਵੀ ਵੇਖੋ)। ਕੁਝ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਲਾਹ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਭੈਅ ਭੀਤ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੋਲੋਂ ਦੀ ਲੰਘ ਜਾਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ’’ ਅਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਇਵੇਂ ਹੀ ਸੀ। ਪਰ ਹੋਰ ਵਿਰਤਾਂਤਾਂ ਤੋਂ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲਦੇ ਹਨ ਕਿ ਯਿਸੂ ‘‘ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲ’’ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ (ਮੱਤੀ 14:25; ਯੂਹੰਨਾ 6:19)। ਮਰਕੁਸ 6 ਵਿਚ ਯੂਨਾਨੀ ਸ਼ਬਦ ‘‘ਲੰਘ ਜਾਣ’’ ਦਾ ਅਨੁਵਾਦ ‘‘ਕੋਲ ਦੀ ਜਾਣਾ’’ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਸਲ ਵਿਚ ਇਸ ਦਾ ਇਹੀ ਅਰਥ ਹੈ।²⁴ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਲੱਗਾ ਕਿ ਉਹ ਕੋਈ ਭੂਤ ਹੈ; ਪਰ ਯਾਦ ਰੱਖੋ ਕਿ ਉਸ ਜ਼ਮਾਨੇ ਵਿਚ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਇਹ ਅੰਧਵਿਸ਼ਵਾਸ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ।²⁵ ਇਹ ਵਿਚਾਰ ਕਿ ਘਟਨਾ ‘‘ਇਕਦਮ’’ ਵਾਪਰੀ ਯੂਹੰਨਾ 6:21 ਵਿਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।²⁶ ਕਦੇ ਕਦੇ ਉਸ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਰਕੇ ਗਲੀਲ ਦੀ ਝੀਲ ਨੂੰ ‘‘ਗਨੇਸਰਤ ਦੀ ਝੀਲ’’ ਆਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਸੀ (ਲੂਕਾ 5:1)। *ਮਸੀਹ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ*, 2 ਵਿਚ ‘‘ਗਲੀਲ ਦੀ ਝੀਲ’’ ਦਾ ਨਕਸ਼ਾ ਅਤੇ ਲੇਖ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।²⁷ ਇਸ ਕਿਤਾਬ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ‘‘ਕੀ ਤੈਨੂੰ ਨਿਹਚਾ ਹੈ?’’ ਅਧਿਆਇ ਵੇਖੋ।²⁸ ਬੇੜੀਆਂ ਤਿਬਰਿਆਸ ਤੋਂ ਪੱਛਮ ਕੰਢੇ ਵੱਲ ਜਾ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮਲਾਹਾਂ ਨੇ ਭੀੜ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਜਾ ਕੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਤੋਂ ਕਮਾਈ ਕਰਨ ਦੀ ਉਮੀਦ ਕੀਤੀ ਹੋਵੇਗੀ।²⁹ ਕਾਰਜ ਦੀ ਘਾਟ ਇਸ ਮਹਾਨ ਸਰਮਨ ਤੇ ਗੱਲਬਾਤ ਇਕ ਇਕ ਆਇਤ ਤੇ ਕਰਨ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਯਿਸੂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਦਾ ਸਰਲ ਸੰਸਕਰਣ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।³⁰ ਇਸ ਪਾਠ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਆਏ ਯੂਹੰਨਾ 6:14 ਤੇ ਨੋਟ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰੋ।

³¹ ਯੂਹੰਨਾ 4:15 ਵਿਚ ਸਾਮਰੀ ਔਰਤ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ। ਯੂਹੰਨਾ 4 ਵਿਚ ਉਸ

ਔਰਤ ਨਾਲ ਯਿਸੂ ਦੀ ਚਰਚਾ ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ 6 ਦੇ ਉਸ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਵਿਚ ਕਈ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਯੂਹੰਨਾ 4 ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਨੇ ਪਾਣੀ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ, ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਔਰਤ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਾਣੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਯੂਹੰਨਾ 6 ਵਿਚ ਉਸ ਨੇ ਰੋਟੀ ਦੇ ਰੂਪਕ ਦੀ ਵਰਤੋਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਭੀੜ ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੋਟੀ ਤੇ ਸੀ। ਮੁੱਖ ਗੱਲ ਦੋਵਾਂ ਵਿਚ ਇਕ ਹੀ ਹੈ। ਪਰ ਯੂਹੰਨਾ 4 ਦੀ ਚਰਚਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕਬੂਲ ਹੋਇਆ, ਜਦ ਕਿ ਯੂਹੰਨਾ 6 ਦਾ ਉਪਦੇਸ਼ ਠੁਕਰਾਏ ਜਾਣ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋਇਆ।³²48 ਅਤੇ 51 ਆਇਤਾਂ ਵੀ ਵੇਖੋ। ‘ਮੈਂ ਹਾਂ’ ਦੇ ਹੋਰ ਵਾਕ 8:12, 58; 10:11; 11:25; 14:6; ਅਤੇ 15:1 ਵਿਚ ਮਿਲਦੇ ਹਨ।³³ਯਿਸੂ ਨੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ਨਿਹਚਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੁਨਿਆਦ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਣ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਹੈ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 6:40, 47), ਪਰ ਜਿਵੇਂ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਥਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਹਰੇਕ ਆਇਤ ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰਨ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੀ।³⁴ਜੇ. ਡਬਲਯੂ. ਮੈਕਗਰਵੇ ਐਂਡ ਫਿਲਿੱਪ ਵਾਈ. ਪੈਂਡਲਟਨ, *ਦ ਫੋਰਫੋਲਡ ਗੋਸਪਲ ਆਰ ਏ ਹਾਰਮਨੀ ਆਫ ਦ ਫੋਰ ਗੋਸਪਲਜ਼* (ਸਿਨਸਿਨਾਟੀ: ਸਟੈਂਡਰਡ ਪਬਲਿਸ਼ਿੰਗ ਕੰ. 1914), 385. ³⁵ਡੇਵਿਡ ਸਮਿਥ, *ਦ ਡੇਜ ਆਫ ਫਲੈਸ਼ਲੀ ਲਾਈਫ ਆਫ ਅਵਰ ਲੌਰਡ ਐਂਡ ਸੇਵੀਅਰ ਜੀਜ਼ਸ ਕ੍ਰਾਈਸਟ*, ਜਿਲਦ 8 (ਲੰਦਨ: ਹਾਊਸ ਐਂਡ ਸਟਾਊਟਨ, 1910), 241. ਰੌਬਰਟ ਡੰਕਨ ਕਲਵਰ, *ਦ ਲਾਈਫ ਆਫ ਕ੍ਰਾਈਸਟ* (ਗ੍ਰੈਂਡ ਰੈਪਿਡਸ, ਮਿਸਿਗਨ: ਬੇਕਰ ਬੁਕ ਹਾਊਸ, 1976), 147 ਵਿਚ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ।³⁶ਇਹ ਆਇਤ ਕੈਥੋਲਿਕ ਲੋਕਾਂ ਵੱਲੋਂ ਆਪਣੇ ਮਾਸ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਲਈ ਵਰਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਜਿਸ ਦੌਰਾਨ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਰੋਟੀ ਅਤੇ ਦਾਖਰਸ ਹਕੀਕਤ ਵਿਚ ਯਿਸੂ ਦੇ ਮਾਸ ਅਤੇ ਲਹੂ ਵਿਚ ਬਦਲ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਪਰ ਜਦ ਮਸੀਹ ਨੇ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਸ ਨੇ ਸਾਫ਼ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਇਕ ਯਾਦਗਾਰੀ ਭੋਜ ਸੀ (ਲੂਕਾ 22:19; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:24, 25)। ਇਸ ਤੋਂ ਇਸ ਵੇਰਵੇ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਜਦ ਅਸੀਂ ਪ੍ਰਭੂ ਭੋਜ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਤੇ ਅਧਿਐਨ ਕਰਾਂਗੇ (ਮੱਤੀ 26:26-29; ਮਰਕੁਸ 14:22-25; ਲੂਕਾ 22:19, 20; 1 ਕੁਰਿੰਥੀਆਂ 11:23-26)।³⁷ਪੜ੍ਹੋ ਯਸਾਯਾਹ 54:13; ਯਿਰਮਿਯਾਹ 31:33, 34. ³⁸ਜੌਨੀ ਰੈਮਸੇ, ‘ਈਟ ਮਾਈ ਫਲੇਸ਼; ਡਰਿੰਕ ਮਾਈ ਬਲੱਡ,’ *ਗੋਸਪਲ ਮਿਨਿਟਸ* (27 ਜੁਲਾਈ 1979): 3. ³⁹ਯੂਹੰਨਾ ਦੇ ਵਿਰਤਾਂਤ ਵਿਚ ਇੱਥੇ ਵੀ ਉਸ ਨੇ ‘ਚੇਲਾ’ ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਿਰਫ਼ ‘ਸੱਚਾ ਚੇਲਾ’ ਦੇ ਅਰਥ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ।⁴⁰ਅਖੀਰ ਤਕ ਬਾਕੀ ਰਸੂਲਾਂ ਨੂੰ ਯਹੂਦਾਹ ਦੀ ਬੇਪਰਤੀਤੀ ਦਾ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ (ਵੇਖੋ ਯੂਹੰਨਾ 13:21, 22)।

⁴¹ਯਹੂਦਾਹ ਕੁਝ ਘਬਰਾਇਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਕੁਝ ਲੋਕ ਉਸ ਦੀ ਬਹੁਤ ਹੀ ਡੂੰਘੀ ਤਸਵੀਰ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ (ਇਹ ਆਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ‘ਉਹ ਸ਼ੁਰੂ ਤੋਂ ਹੀ ਸ਼ੈਤਾਨ ਸੀ!’) ਜਦ ਕਿ ਹੋਰ ਪ੍ਰਭੂ ਨੂੰ ਵੇਚਣ ਦੇ ਉਸਦੇ ਦੁਸ਼ਟ ਕੰਮ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਯਹੂਦਾ ਤੇ ਵਧੇਰੇ ਚਰਚਾ (ਉਸ ਕੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਉਂ ਕੀਤਾ) ਇਸ ਬਿਓਰੇ ਵਿਚ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਮਿਲੇਗੀ।⁴²ਯਹੂਦਾ ਦੇ ਮਨ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਦੌਲਤ ਸੀ (ਯੂਹੰਨਾ 12:6)।⁴³ਅਗਲੇ ਸਰਮਨ ‘ਜਦ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਸਚਮੁਚ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ’ ਵਿਚ ਇਸ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋ।